

מדה בדה

שיעור חזק היומי בדרך קצרה

לע"נ הרה"ח ר' דוד ברי' יוסף דב
חיים שטיגליץ זצ"ל
הנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 40 פרשת בהר בחוקותי תשע"ג

עירובין נו-סב

שמסתבר כדעת רבא בר רבה בר רב הונא שמועיל אפילו יותר מאלפים זה דוקא כשיש בתים ובלי בתים עד אלפים, ורבא שאל כמה יהיה בין חיצון לחיצון ואמר אביי שאם כאילו אמצעי ביניהם ויש פחות מקמ"א, א"כ אפילו ד' אלפים אמה ואף שבעיר כקשת אם יש יותר מד' אלפי אמה נאמר שמודדים מהקשת ששם הבתים, בגלל שאי אפשר לומר שמלאים אך בעיר כנגדה אפשר לומר שהיא ממלאת, רב ספרא שאל את רבא על עיירה אקטיספון שמושכים לה תחום מצד שני של העיירה ארדשיר ולארדשיר ונתנים מעבר לאקטיספון למרות שחזקל מפסיק ביניהם יותר מקמ"א אמה והראה לו רבא יסודות של חומה שנמצאים תוך ע' אמה ושיריים. **משנה** מדידת התחום, רק בחבל של נ' אמה וימדוד רק כנגד לבו ואם הגיע לגיא או גדר פחות מנ' מבליעו כנגדו וחוזר למדתו וכן אם הגיע להר פחות מנ'.

דף נו פת קבר שכן חדש וירק מרבים הזבל וכופפים הקומה ונוטלים א' מה' מאות מאור עיניו של אדם, ודוקא שאר ירקות אך שום וכרתי הם טובים, כמו שכתוב בברייתא שום ירק כרישים הם חצי ירק אם נראה צלון נראה סם חיים, ומה שכתוב שנראה צלון הוא אדם מוות זה דוקא בעליו אך בשרשים הוא סם חיים, ודוקא בימות הגשמים אינו טוב אך בימות החמה הוא טוב, רב אמר שיער שיש בה עליות ומרדות אדם ובהמה שבה מתים בחצי ימיהם, והכוונה שמזקינים בחצי ימיהם בגלל הקושי, ואמר רב הונא בר רב יהושע שהעליות והמרדות של בי בירי ונרש הזקינותו. ריבוע העיר מרבעים צפונה לצפונה של עולם, ודרומו לדרומו של עולם, והסימן הוא שגגלה בצפון ועקרב בדרום, ור' יוסי אומר שאם אינו יודע לרבע בריבוע העולם, מרבע לפי התקופה, שביום ארוך חמה יוצאת מצד צפון מזרח ונכנסת בצפון מערב, וזה נקרא פני צפון, וביום קצר יוצאת מצד דרום מזרח ושוקעת בדרום מערב וזה פני דרום, ובניסן ותשרי יוצאת בחצי מזרח ושוקעת בחצי מערב, שכתוב הולך אל דרום וסובב אל צפון, הולך אל דרום ביום וסובב אל צפון בלילה, טובב הולך הרוח זה פני מזרח ומערב שלפעמים הולכות ולפעמים מסבבתם, ורב שמרשיא אומר שהכללים הללו אינם, שמעולם לא יצאה חמה בצפון מזרח ושקעה בצפון מערב ולא יצאה בדרום מזרח ושקעה בדרום מערב. שמואל אומר שתקופת ניסן נופלת באחד מרבעי היום או תחילת היום או הלילה, או חצי היום או חצי הלילה, ותקופת תמוז נופלת באחד וחצי או בשבע וחצי מהיום או מהלילה, ותקופת תשרי נופלת או בשעה ג' או ט' ביום או בלילה, ותקופת טבת נופלת בד' וחצי או י' וחצי ביום או בלילה, ובין תקופה לתקופה יש צ"א יום וז' שעות וחצי ואין תקופה מושכת מחברתה אלא חצי שעה, ולעולם תקופת ניסן לא תיפול בצדק שלא ישרו האילנות, וגם תקופת טבת לא נופלת בצדק שלא יתבשו הזרעים, ודוקא כשכבר היה מולד לבנה של ניסן או טבת, בשעת לבנה או צדק. המרבע העיר עושה אותה כטבלה מרובעת ואח"כ מרבע התחומין ועושה אותם כטבלה מרובעת, ולא מודד מאמצע הקרן אלפים אמה כי הוא יפסיד את הזויות אלא יביא כעין טבלה של אלפים אמה ויניחה בקרן באלכסונה, ואז העיר משתכרת ד' מאות אמה מכל צד, יחד נוסף ח' מאות אמה ועם התחומין נוסף אלף מאתים לכל צד, וזה בעיר שהיא בדיוק אלפי על אלפים. ר"א בר' יוסי אמר שתחום עיר הלויים הוא אלפים אמה, ומוציאים מהם אלף אמה מגרש וא"כ המגרש רבע מהעיר והשאר שדות וכרמים, ורבא אומר שלומדים זאת מהפסוק מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב והתורה אמרה לסבב העיר באלף, ומה שאמר ר"א שהמגרש הוא רביע ולכאורה הוא חצי ורב אמר שבר אדא המודד הסביר לו שיער שהיא אלפים על אלפים עם תחומה היא ט"ז ועם הקרנות יש ט"ז ומורידים ח' של התחומין ועוד ד' של הקרנות נשאר י"ב ואמנם יש כאן שליש אלא שמוסיפים עליהם את הדי' של העיר ואף שלכאורה זה שליש אלא שהעיר היא עגולה וכיוון שמרובע בשטחו יותר מעיגול רבע א"כ נשאר ט' וט' הם רבע מליו, ואביי אומר שניתן להעמיד בעיר שהיא אלף אמה, שעם התחומין היא ח' ועם הקרנות ט"ז

דף נח אך לא יצא במדידה כשמבליע חוץ לתחום, ואם הוא יותר מנ' אמה שאינו יכול להבליעו, אמר ר"מ שעי"ז שמע שמקדרים בהרים למדוד בחבל קצר בשיפוע ההר. **גמרא** המקור לחבל נ' אמה שכתוב אורך החצר מאה באמה שימדוד בחבל של נ' אמה ואף שלומדים מפסוק זה ליטול נ' ולסבב נ' לשיעור ע' אמה אך לזה היה מספיק לכתוב חמישים וכתבה התורה בחמישים ללמד על החבל, לא פחות מנ' שמרבה התחום ולא יותר מנ' שממעט התחום, ורב אסי אומר שמודד בחבל של אפסקימא ורב אבא ביאר שזה נרגילה ור' יעקב ביאר שזה דקל שסיב סובב סביבו וללישנא בתרא נרגילה זה דבר אחר מסיב דקל, ר' יהושע בן חנניא אמר שאין יפה למדידה משלשלת ברזל אלא שהתורה אמרה ובידו חבל מידה, ומה שכתוב ובידו קנה המידה זה למדידת רוחב שערים, רב יוסף אמר שיש ג' סוגי חבלים של מגג נצר ופשתן, של מגג לקשור פרה אדומה על מערכתה חבל נצרים לסוטה שקושר לה שלא יפול בגדה אחר שמגלה הכהן את ליבה חבל פשתן למדידה. ממה שכתוב במשנה חוזר למדתו מוכח שאם אינו יכול להבליע הולך למקום שיכול להבליע וצופה למקום שמדד וחוזר למדוד וזה כדברי הברייתא שאומרת שאם מדד והגיע לגיא אם יכול להבליעו בחבל של נ' אמה מבליעו ואם אינו יכול, הולך למקום שיכול להבליעו וצופה כנגד מדתו וחוזר למדוד ובגיא מעוקם שאפשר ללכת בו מודד בקידור בחבל קטן ואם הגיע לקיר לא אומרים שיקוב אותו אלא אומד רחבו והולך ומה שכתוב מבליעו וחוזר למדתו זה בגיא שנוח להילוך ואם לא נוח מודד בקידור שמואל אומר שמדידה בקידור היא רק כשיש שיפוע שאין חוט המשקולת יורד כנגדו ואם הוא זקוף שחוט המשקולת יורד, מודד מדידה רגילה בקרקעו וממשיך למדוד למעלה, רב יוסף אומר שמדידת גיא רב ריקתא עם עמוק ק' ורחב נ' מבליעו ואם לא מבליעו ואביי שאל מברייתא שאם עמוק ק' ורחב נ' מבליעו ואם לא מבליעו ויש לומר שרב יוסף סובר כאחרים שסוברים אפילו עמוק אלפים ורחב נ' מבליעו, ללישנא בתרא רב יוסף אמר שמועיל להבליע גם יותר מאלפים ולכאורה זה אפילו לא כאחרים ויש לחלק שאחרים אמרו עד אלפים כשאין זקוף שחוט המשקולת יורד, אך אם חוט המשקולת יורד מבליע גם יותר מאלפים וחוט המשקולת יורד דוקא כשמתרחק עד ד' טפחים. רבא סובר מבליע דוקא בהר שמתלקט לגבהו י' טפחים תוך ד' אמות ואם מתלקט ל"י בה' אמות מודדו כקרקע חלקה, ורב הונא בר נתן למד לקולא שמתלקט י' מתוך ה' מבליע ואם הוא משופע י' מתוך ד' מספיק אומד. המודד לא יצא חוץ לתחום שלא יאמרו הריאם שמדת התחום היא עד כאן. הברייתא אומרת שמקדרים הוא, שהמודד התחתון החבל כנגד ליבו והעליון כנגד מרגלותיו, ואומר אביי שהקידור הוא בחבל של ד' אמות ורבה אמר שבעגלה ערופה וערי מקלט שהם מדאורייתא לא מקילים בקידור. ומודדים ההרים כקרקע חלקה. **משנה** רק מומחה מודד ואם הירבה במקום אחד ומיעט במקום כנגדו הולכים לפי המקום שריבה, ריבה למודד אחד ומיעט לאחר שמועיל למרובה ועבד ושפחה גם נאמנים לומר עד כאן תחום שבת שחכמים לא החמירו בתחומין אלא הקילו.

דף נז והארבע של התחומין והקרנות הם ח' והם רבע, ולכאורה זה שליש מכ"ד אך בעיגול הם רבע כי המרובע הוא רבע יותר מהעיגול, וששה הם רבע מכ"ד, ורבינא מבאר שרביע הוא ביחס לתחומין, ורב אשי מבאר שזה רבע מהקרנות ורבינא שאל אותו שכתוב סביב, ורב אשי מבאר שסביב הולך על הקרנות כמו שלענין עולה כתוב סביב בזריקת הדם והכוונה לקרנות, רב חביבי מחזונואה שאל שריבוע מגרש הלויים אין אלף לכל צד כי עיגול התחום מוריד מהאלף, ואפשר להעמיד שהעיר עגולה ואף שעשאהו כריבוע אך לא ריבוע בפועל, והוא שאל את רב אשי שאם נוריד בעיגול רבע מהריבוע א"כ נשאר שש מאות שישים ושבע פחות שליש ואמר רב אשי שרק בעיגול מתוך ריבוע מורידים רבע ובאלכסון נותנים יותר, שכל אמה בריבוע היא אמה ושני חומשים באלכסון. **משנה** לר"מ נותנים שיעור קרפף לעיר להוסיף לפני התחום ולחכמים זה נאמר רק לחבר בין עיירות שאם יש לכל אחת ע' אמה ושיריים הקרפף מצרפם להיות אחד וכן כשיש ג' כפרים בג' זוויות אם יש בין החיצונים קמ"א אמה ושליש האמצעי מצרף את שלשתם לאחד. **גמרא** ר"מ לומד שמודדים התחום אחר קרפף שכתוב מקיר העיר וחוצה הקודם נותנים חוצה ואח"כ מודדים, לדעת רב הונא בחכמים נותנים קרפף לכל אחת מהעיירות הסמוכות, ולחייא בר רב נותנים קרפף אחד לשניהם, ומה שכתוב בחכמים קרפף לבי עיירות, רב הונא ביאר שהכוונה לתורת קרפף אך לכל אחת נותנים קרפף אחד, וזה מדוייק בסיפא שכתוב אם יש לזו ע' אמה ושיריים ולזו ע' אמה ושיריים עושה קרפף לשניהם להיות אחד, אך לא קשה לדעת חייא בר רב שהוא יבאר שזה לר"מ ואף שהוא כבר אמר ברישא, היינו אומרים שהוא אמר אחד לעיר אחת וגם לבי ערים, קמ"ל שלבי נותנים ב' קרפפיות, ובתחילה חידש ר"מ שאלתא ג"כ נותנים א' שלא נאמר שרק ב' ערים צריכים קרפף ועיר אחת אינה צריכה כלל, ואין להקשות מהסיפא על רב הונא שבי' עיירות מצרפים רק אם יש אמצעי ביניהם ומשמע שכלי אמצעי לא יתנו כלל, ויש לבאר בסיפא כדברי ר' חנניא שהעיירות אינם משולשים ממש אלא מספיק שכאילו נותנים האמצעי ביניהם ואין בין זה לזה קמ"א אמה ושליש הם נחשבים להיות אחד, ואביי אמר לרבא שמועיל אפילו אם יש בין חיצון לאמצעי עד אלפים אמה ואף שהוא אמר

דף נט גמרא יש לבאר במשנה שהולכים היא אחר מקום שריבה המודד המשנה כותבת שריבה מודד אחד חוץ ממועד שריבה למקום, ואביי אומר שזה רק אם לא ריבה יותר ממדת העיר באלכסון, מה שכתוב בברייתא לא אמרו להקל אלא להחמיר הכוונה שחכמים לא באו להקל בתחומין אלא להחמיר על התורה ותחומין מדרבנן לכן מקילים בספק. **משנה** עיר של יחיד שאין בה ס' ריבוא ונעשית של רביס יכול לערב כולה, של רביס והתמעטו הדיורים אין מערב כולה אלא א"כ נעשית כעיר חדשה ביהודה שיש שם רק נ' דיורים לדעת ר' יהודה, ולר"ש מספיק ג' חצירות של ב' בתים. **גמרא** עיר של יחיד ונעשית של רביס רב יהודה אמר כגון הקריה של ריש גלותא אמר לו ר"נ שאם זה בגלל שמגיעים הרבה ליטול ממנו רשות ומזכירים אחד לשני בכל ישראל ג"כ בבוקר של שבת רביס מצויים ולא יחשבו שהיא של רביס, ור"נ אמר כגון קריה של נתנואי. עיר של יחיד ונעשית של רביס ועוברת רה"ר בתוכה עושה לחי או קורה מבי צדדים ומשתמש באמצע ולא מערבים לחצאין אלא אן כולה או כל מבוי בפני עצמו, עיר של רביס ועדיין היא של רביס ויש לה רק פתח אחד, אפשר לערב כולה, ורב הונא בר רב יהושע אומר שזה לדעת ר' יהודה שניתן לערב רה"ר של יהודה אמר שמי שיש לו ב' בתים מבי צדדי רה"ר עושה לחי או קורה מבי הצדדים ומשתמש באמצע ואמרו לו שלא מערבים כך ברה"ר,

ומה שכתוב בברייתא שאין מערבין לחצאין, ואמר רב פפא שזה רק לאורך העיר אך לרחבה ניתן לערב בחציה, וזה לכאורה לא כ"ר"ע שסובר ב"י חצירות יחד שאנשי השניה עוברים דרך הראשונה ורגל המותרת במקומה אוסרת את החיצונה, ויש לומר ש"ר"ע החמיר רק ב"י חצירות שהפנימית הולכת רק דרך החיצונה, אך בעיר שעברו חציה אלו שלא עירבו יכולים לצאת מצד אחר, ללישנא בתרא רב פפא אמר שאף לרחב העיר לא יעשו עירוב לחציה, ולכאורה זה כ"ר"ע שהפנימית אוסרת על החיצונה ויש לומר שגם רבנן שהקלו ב"י חצירות, שהפנימית יכולה לסגור לדלת ולהשתמש לעצמה את העיר אף בעיר אף אפשר לטלוק חציה מהחצי האחר, יש לבאר בברייתא שמבוי מבוי כן מערבים ולא אומרים שמבוי אחד אוסר על השני, יש לומר שעשו פתח נמוך בראש כל מבוי שגילו דעתם שמסתלקים אחד מהשני, וכמו שאמר רב חסדא שאם אחד מבני המבוי עשה דקה לפתחו אינו אוסר על שאר בני המבוי. ר' זירא עשה עירוב לכל עירו של ר' חייא ולא הניח שיעור ואמר לו אביי מדוע הקלת כך אמר לו שזקני העיר אמרו לו שרב חייא בר אשי עירב כל העיר יחד והבין מכך שהיתה עיר של יחיד אמר לו אביי שאמרו לי הזקנים שפעם היתה אשפה מצד אחד אך עכשיו פינו האשפה ואי"כ יש לה ב' פתחים ואסור, אמר ר' זירא שלא ידע מכך. רב אמר בר אבא מהרפניא שאל את רבה מה הדין במקרה שמצד אחד יש סולם ומהצד השני יש פתח, ואמר לו שרב אמר שסולם יש לו דין פתח, אמר ר"נ שלא ישמעו לו כי רב אדא אמר בשם רב שסולם יש לו דין מחיצה ודין פתח דין מחיצה שאין בו חסרון של פתח לעירוב ויש לו דין פתח לענין סולם שבין ב' חצירות שיכולים לערב יחד או כל אחת בנפרד, ואף ש"ר"נ אמר בשם שמואל שאנשי חצר ומרפסת ששכחו לערב ביניהם

דף ט אם יש דקה ד' לפני המעלה למרפסת אינה אוסרת ואם אין שם דקה ד' אוסרת, ורואים שמחמירי על סולם כפתח, ויש להעמיד שהמרפסת אינה גבוהה י' והדקה מועיל כשיש גיפוף פחות מ"י אמות ואם עושים דקה הם מסתלקים, שמואל אומר שקיר שיש בו סולמות רצופים אפילו יותר מ"י אמות נחשב כמחיצה ורב ברונא שאל את רב יהודה בית הבר של רב חנינא שבדין של מרפסת רואים ששמואל החמיר בה כפתח כשאין דקה, ויש לומר ששם המרפסת לא היתה גבוהה י' ויש גיפוף פחות מ"י אמות וכשעושה דקה מתכוון להסתלק. בני קקוניא בקשו מרב יוסף אדם שיערב להם ושלח את אביי ואמר לו שידאג שלא יצווחו על כך בביהמ"ד, וראה אביי שהבתים פתוחים לנהר ואמר שהם יהיו שיעור לעיר אח"כ חשב שאם כתוב שאין מערבים כולה משמע שזה אפשרי אלא אעשה חלונות שיהיה להם אפשרות לערב בהם אם ירצו, אח"כ חשב שגם חלונות לא צריך כמו שרבה עירב את כל מחוזה שכונות שכונות שביניהם היה תעלות של מאכל הבקר וכל אחד הוא שיעור לשני למרות שביניהם אין אפשרות לערב, אח"כ חשב שיש לחלק ששם יכלו לערב דרך גגות ואם כן אעשה להם חלונות, אח"כ חשב שאין צורך כי בר פופידיא מפומבדיתא היה לו מחסן תבן ועשאוהו שיעור לעיר פומבדיתא ואז אמר אביי שלא התכוון בר יוסף שידאג שלא יצווחו עליו בביהמ"ד. ר' יהודה אמר שהיה עיר ביהודה ששמה חדשה והיה בה נ' דיוורין של אנשים נשים וטף ובה שיערו והיא היתה שיעור, הסתפקו בעיר כזו אם ניתן לערב כולה וזה פשוט שכמו שהיה שיעור לגדולה אי"כ גם הגדולה תהיה שיעור לה ויש לומר שהסתפקו בעיר חדשה שהיא לבדה ונחלקו בה רב הונא ורב יהודה אם צריכה שיעור לבדה. רב פסק כ"ר"ע שמספיק ג' חצירות ור' יצחק סובר שמספיק אפילו בית אחת בחצר אחת ואמנם אין משמעות לחצר בלי בית והכוונה בית שבחצר אחת, ואביי שאל אם ר' יצחק אמר זאת מסברא או שקיבל מרביתו, אמר לו רב יוסף מה ה"מ, אמר אביי שאין ללמוד סתם עבור זימרה. **משנה** מי שהיה במזרח ואמר לבנו ערב לי במערב או שהיה במערב ובנו ערב לי במזרח אם יש ממקומו לביתו אלפים ולעירוב יש יותר, יכול ללכת לביתו ולא לעירוב ואם יש לעירוב פחות מאלפים ולביתו יותר מותר לעירוב ולא לבית, נתן עירובו בעיבור העיר לא עשה פסיד ואם נתנו חוץ לתחום אפילו אמה אחת מה שהרויח לכיוון העירוב הפסיד כיוון העיר. **גמרא** לכאורה דברי המשנה מזרח ומערב, הכוונה למזרח ביתו ומערב ביתו, ולפ"ז ממנו ולביתו אלפים ולעירובו יותר מדובר שמגיע לביתו ולא לעירובו וממנו ולעירובו אלפים ולביתו יותר ואם ביתו עומד בינו לעירובו, אי"כ איך יתכן שהוא קרוב לעירובו ור' יצחק מבאר שלמזרח ומערב הכוונה ממזרח ומערב לבנו, ורבא בר רב שילא מבאר שביתו הוא באלכסון בינו לעירובו ואי"כ יתכן שביתו רחוק יותר במציאות על אף שהוא בינו לעירוב. נתן עירובו חוץ לתחום הכוונה חוץ לעיבור העיר, ולכאורה הפסיד אף יותר ממה שנשכר, שיש ברייתא שהנתן עירוב חוץ לעיבור העיר הפסיד את כל העיר העיר נמדדת לו מתחום העירוב, ויש לחלק שברייתא מדובר שהמדה נגמרה בחצי העיר ואז הפסיד את שאר העיר ואם כלתה המידה בסוף העיר לא הפסיד את העיר כמו שאמר ריב"ל שאם כלתה המידה בסוף העיר, כולה היא כד' אמות ומשלימים לו את השאר ורב אידי אמר שזה דברי נביאות שאין הבדל היכן כלתה המידה, ורבא אמר שיש לזה מקור במשנה שכתוב שאנשי עיר גדולה מהלכים את כל העיר הקטנה הסמוכה אליהם

דף טא ואנשי הקטנה אינם הולכים בגדולה, וההבדל הוא כדברי ריב"ל שהקטנה כלתה מדתם בחצי הגדולה ואילו כל הקטנה היא בתחום הגדולה, ורב אידי למד במשנה שבשני המקרים הולכים בכל העיר כששמו עירובן בה אך במועד לא ואף שבמשנה כתוב שמועד שהגיע המדה למערה, כולה כד' אמות, יש לומר שריב"ל חידש יותר שאם המידה בסוף העיר כולה כד' אמות ור"נ אמר שמי ששונה במשנה ההיא שהולכים, ומי ששנה שאין הולכים אינו שיבוש שיכולים ללכת כשתנו עירובם ואינם יכולים ללכת כשלא נתנו אלא במועד, וחסר במשנה, וצריך לפרש שאנשי עיר גדולה מהלכים את כל הקטנה ואנשי הקטנה אינם מהלכים את כל הגדולה, ודוקא במועד אך אם היה בעיר גדולה והניח עירובו בקטנה או

שהיה בקטנה והניח בגדולה יכול ללכת אותה וחוצה לה אלפים אמה. רב הונא אומר שעיר שהיא על שפת נחל, ויש מחיצה סביבה מודדים לה משפת הנחל ואם אין מחיצה מודדים לכל אחד מביתו וצריך מחיצה ד' אמות, ושאל אביי מה ההבדל משאר מחיצות שמספיק ד' טפחים ואמר רב יוסף שכיוון שהיא יושבת על הנחל מפחדים להשתמש שם, ורב יוסף רצה להוכיח ממה שרבי התיר לבני גדר לדת לחמתן ולא התיר לבני חמתן לעלות לגדר כי בני גדר עשו דקה ובני חמתן לא, ורב דימי אמר שבני גדר מכים והורגים לבני חמתן שמגיעים אליהם, והתיר הכוונה שתיקן להם לרדת ודוקא בשבת תיקן כך כי מצוי שכתות, אך אי"כ גם כשילכו לשם יכוס, אלא שכלב שאינו במקומו אינו נובח ז' שנים ואינם מזיקים שלא במקומם, ובני חמתן אינם מכים לבני גדר כי הם כפופים להם, רב ספרא מעמיד שחמתן היתה עשויה כקשת, ולכן בני גדר יורדים כי כל חמתן בתחומה, וכך שנה רב כהנא, ורב טביומי שנה שרב ספרא ורב דימי חלקו אם היתה עיר כקשת או שהיתה כעיר קטנה וגדולה, **משנה** אנשי עיר גדולה מהלכים בכל עיר קטנה ואנשי קטנה מהלכים בגדולה שמי שהיה בגדולה ונתן עירובו בקטנה או שהיה בקטנה ונתן בגדולה מהלך כולה וחוצה לה אלפים אמה, לר"ע יש לו רק ממקום עירובו אלפים אמה, ור"ע הוכיח מנותן עירובו במערה שיש לו רק ממקום עירובו אלפים אמה, אמרו לו שבמערה אין דיוורים אך במקום דיוורים יכול ללכת הכל ולפ"ז תוך מערה עם דיוורים קל יותר מעל גבה שאז יש לו רק אלפים מהעירוב ולמודד נתנו אלפים אפילו סוף מידתו כלה במערה. **גמרא** לשמואל אם שבת בעיר חרבה יכול ללכת כולה וחוצה לה אלפים אמה, אך אם הניח עירובו בעיר חרבה יש לו רק ממקום עירובו אלפים לר"א גם בהניח עירובו בעיר חרבה יש לו את כולה ואלפים מחוצה לה, ולכאורה קשה ממה שאמרו לר"ע שביש בה דיוורים יש התר בהניח עירוב ומשמע שבלי דיוור לא מועיל ויש לומר שהכוונה שראוי לדירה, ויש להוכיח מברייתא שאם שבת בעיר גדולה כאנטוכיא או במערה שהיא כמערת צדקיהו, יכול ללכת כולה וחוצה לה אלפים, וכתוב עיר כמערה וכמו שמערה חרבה גם בעיר יועיל בחרבה וכתוב שבת ומשמע שהניח עירובו בה לא. וזה לא כ"ר"ע כי לדעתו גם במיושבת אסור ויש לומר שלא אמרו עיר כמערה אלא מערה שמיושבת כעיר וכ"ר"ע שמועיל רק ממקום העירוב ובמיושב מודה שמועיל כולה וחוצה לה ומה שכתוב כמערת צדקיהו לא לענין שהיא חרבה אלא שהיא גדולה כמערת צדקיהו אך מדובר במיושבת, מר יהודה ראה שבני מברכתא מניחים עירובם בביהמ"ד שבבי גובר, ואמר להם העמיקו העירוב יותר כדי שיהיה מותר לכם יותר, אמר לו רבא חולק אתה על חכמים בעירובין שלא חוששים לר"ע שמודדים ממקום העירוב.

פרק הדר

משנה הדר בחצר עם נכרי או עם מי שאינו מודה בעירוב אוסר עליו בטלטול, ולר"א בן יעקב אוסר רק כשיש ב' ישראלים שדרים עמו בחצר ור"ג אמר שהיה צדוקי עמם במבוי בירושלים ואבינו אמר לנו שנוציא מהר את כלינו לחצר שאם הוא יקדים אותנו יאסור עלינו ר' יהודה אמר שאמר בלשון אחר מהרו ועשו צרכיכם במבוי עד שלא יוציא ויאסרו עליכם.

דף טב גמרא אביי ורב חנינא בני רב אבין יישבו עם אביי, ואמרו ש"ר"מ מובן שהוא סובר שדירת עכו"ם היא דירה ואין הבדל בין א' לשנים, אך אם ר"א בן יעקב סובר שדירת עכו"ם היא דירה אי"כ גם אחד יאסור ואם אינה דירה לא יאסור גם ב' ישראלים, ואביי אמר להם שגם ר"מ סובר שדירת עכו"ם אינה דירה שחצר עכו"ם כדיר בהמה, אלא נחלקו אם נגזור שמה ילמד ממעשיו ש"ר"א בן יעקב סובר שכיון שעכו"ם חשוד על שפיכות דמים אי"כ יהודי אחד לא גר עמו ורק שנים גרים עמו ולכן בשנים גזרו ובאחד שלא מצוי לגור כך אינו אוסר, ור"מ גזר כי לפעמים קורה שכן גרו עמו יהודי אחד, ואמרו חכמים שלא יועיל עירוב או ביטול רשות במקום עכו"ם ויועיל רק שכירות אלא שהעכו"ם לא יסכים להשכיר רשותו, אם בגלל שהוא חושש שיבואו החזיק ברשותו, אך זה רק למ"ד שצריך שכירות בריאה שיעשו ברשותו מה שרוצים, ולמ"ד שמספיק שכירות רעועה לכאורה אין סיבה שיחשוש להשכיר, ורב חסדא סבר שצריך שכירות בריאה ורב ששת סבר שמספיק רעועה, ואין הכוונה שבריאה היא יותר משוה פרוטה ורעועה פחות משו"פ כי למ"ע מועיל שכירות גם פחות משו"פ, שר' יוחנן אמר ששוכרים מעכו"ם פחות משו"פ וכן נח נהרג על גזל פחות משו"פ, ואי אפשר לעשות השבה, אלא בריאה הכוונה שיוכל למלאות המבוי בספסלים וקתדראות, ולמ"ד שמספיק שכירות רעועה הוא יבאר שהעכו"ם חושש לשפשים ולכן לא ישכיר לישראל, חצר עכו"ם כדיר ומותר להכניס ולהוציא מחצר לבתים ומבתים לחצר, ולר"מ ישראל אחד אוסר ולר"א בן יעקב אוסר רק אם יש ב' ישראלים, ואוסר רק כשהוא שם ואם אינו שם הוא כדיר בהמה ואינו אוסר, ואם סוברים שדירה ללא בעלים היא דירה לכאורה גם כשאני שם יאסור ואם אינה דירה גם ישראל אינו אוסר, ויש לומר שאמנם דירה ללא בעלים אינה דירה אלא ישראל שאוסר כשנמצא ללא עירוב גזרו גם כשאנינו, אך עכו"ם שאינו אוסר מעיקר הדין אלא רק כדי שלא ילמדו ממנו לא גזרו כשאנינו. ומה שהמשנה אומרת שהמניח ביתו והלך לעיר אחרת בין ישראל בין נכרי אוסר יש לומר שמדובר שיכול לחזור באותו יום שמואל פסק כ"ר"א בן יעקב ורב הונא אמר שמנהגו כמותו ומורים רק ליחיד ור' יוחנן אמר שנהגו כמותו, ולא מוחים בנהג כמותו, אביי אמר שאם פוסקים תמיד כ"ר"א בן יעקב שמשתנו קב ויסקי והשאלה אם מותר להורות דין כזה שהוא פשוט במקום רבו, ורב יוסף אמר שכל ימי רב הונא לא הורה בר חסדא דין אכילת ביצה בכותל, ורב יעקב בר אבא שאל אם מותר להורות במקום רבו במגלת תענית שהיא כתובה, ואביי ענה לו שרב חסדא לא הורה בימי רב הונא אפילו בדין ביצה בכותל, ואמנם בכפרים כן הורה רב חסדא בחיי רב הונא.

